

Η ιστορία της διάσωσης των Εβραίων στη Ζάκυνθο, της μοναδικής εβραϊκής κοινότητας στην Ελλάδα που διασώθηκε στην ολότητά της από την εξόντωση των ναζί στη διάρκεια της γερμανικής κατοχής, η οποία αριθμούσε 275 μέλη, έχει εμπνεύσει συγγραφείς, αλλά και σκηνοθέτες. (Δείτε [ΕΔΩ](#) το ντοκιμαντέρ του Τώνη Λυκουρέση)

Αυτή τη φορά όμως η εκπληκτική ιστορία αλληλεγγύης εν καιρώ πολέμου αναβίωσε μέσα από μια τοιχογραφία και τη δύναμη των social media.

Η τελευταία τοιχογραφία του **Κλεομένη Κωστόπουλου με τον τίτλο «αλληλεγγύη»**, μια συνεργασία του Artists 4 Israel και της Art In Progress, ολοκληρώθηκε στην οδό Ζακύνθου 36, στην Πάτρα. Το πιο συγκλονιστικό όμως στην τοιχογραφία αυτή είναι ότι Εβραίος είδε μέσω facebook την ανάρτηση με την τοιχογραφία και αναγνώρισε την οικογένειά του ακόμη και τον ίδιο του τον εαυτό, όπως φωτογραφήθηκαν στο νησί της Ζακύνθου το 1953.

Ο Κλεομένης Κωστόπουλος δήλωσε: «Το έναυσμα, ώστε να δημιουργήσω αυτό το έργο, ήταν ένα ιστορικό γεγονός που έλαβε χώρα στο νησί της Ζακύνθου το 1943. Όταν όλο το νησί συνωμότησε για να σωθούν 275 μέλη εβραϊκής κοινότητας, που ζούσε εκεί και για τους οποίους εκδόθηκε διαταγή από τους Γερμανούς, να παραδοθούν. Αυτή η ιστορία είναι πολύ γνωστή στο Ισραήλ, γενικά στην Ευρώπη και στην εβραϊκή κοινότητα, αλλά δυστυχώς στην Ελλάδα δεν την γνώριζαν τόσο. Το ενδιαφέρον αυτού του έργου είναι ότι με την

ανάρτηση που είχα στο FB βρέθηκαν κάποιοι απόγονοι από τους απεικονιζόμενους του έργου που αυτό είναι πραγματικά συγκινητικό και εμένα με συγκλόνισε το γεγονός ότι ένα έργο μου μπορεί να δημιουργήσει και συνεχίσει την ιστορία.

Η ιστορία με λίγα λόγια: Κατά τη διάρκεια της γερμανικής κατοχής με την βοήθεια των χριστιανών κατοίκων της Ζακύνθου, οι εβραίοι φυγαδεύτηκαν κρυφά σε μακρινά χωριά στα ορεινά ή κρύφτηκαν προσωρινά μέσα σε αποθήκες.

Πλαστογραφήθηκαν πιστοποιητικά και ταυτότητες έτσι ώστε οι εβραίοι να περάσουν για χριστιανοί. Μολονότι όλοι οι κάτοικοι ήξεραν τι συνέβαινε, κανείς δεν αποκάλυψε κάτι στους Γερμανούς. Όταν έληξε η προθεσμία, ο μητροπολίτης Χρυσόστομος και ο τότε Δήμαρχος Καρρέρ, παρέδωσαν στους Γερμανούς τον κατάλογο με τα ονόματα και δεν ήταν αλλά από τα 2 δικά τους.

Οι εβραίοι παρέμειναν κρυμμένοι μέχρι την απελευθέρωση του νησιού, τον Σεπτέμβριο του 1944. Έτσι σώθηκαν και οι 275.

Ως ένδειξη ευγνωμοσύνης, το κράτος του Ισραήλ το 1978, τίμησε τον μητροπολίτη Χρυσόστομο και τον δήμαρχο Λουκά Καρρέρ για την αυτοθυσία και την ηρωική τους στάση απέναντι στο Ολοκαύτωμα. Ανακηρύχθηκαν «Δίκαιοι των Εθνών» και η Ζάκυνθος «Νησί των Δικαίων». Σήμερα, η ηρωική πράξη των δύο ανδρών διδάσκεται στα σχολεία του Ισραήλ

Δείτε στο [video](#) που ακολουθεί τι δήλωσε ο καλλιτέχνης αλλά και ο κ. Μωυσής Μόρδος, απόγονος μιας από τις οικογένειες των διασωθέντων, ο οποίος απεικονίζεται στην τοιχογραφία, στη αγκαλιά του μπαμπά του..

Στην τοιχογραφία απεικονίζονται ο Δήμαρχος Ζακύνθου Λουκάς Καρέρ, ο Μητροπολίτης Ζακύνθου Χρυσόστομος και ο Ερμάνδος Μόρδος με την σύζυγό του Ευτυχία μαζί με τα τέσσερα παιδιά τους, Ρεβέκκα (Μπέκυ), Σαμουήλ, Μωυσή και Νίνα.

ΠΗΓΗ: [imerazante, 19.3.2022](#)